ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 26.5.2021 г.
COM(2021) 255 final

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Пети годишен доклад относно Механизма за бежанците в Турция

Съдържание

1. Въведение 1
1.1. Турция и кризата с бежанците 1
1.2. Отговор на ЕС на кризата и създаване на Механизма 2
2. Функциониране на Механизма 7
3. Финансов капацитет, продължителност и естество на финансирането 8
4. Прилагане на Механизма 9
5. Мониторинг и оценка 18
6. Одит 21
7. Комуникация и видимост 21
8. Заключение и следващи стъпки 22

1. Въведение

В съответствие с член 8, параграф 1 от Решението на Комисията от 24 ноември 2015 г.[1] относно координацията на действията на Съюза и на държавите членки посредством механизъм за координация („Решението“) Комисията редовно информира Европейския парламент и Съвета относно прилагането на Механизма за бежанците в Турция (наричан по-нататък „Механизмът“). В член 8, параграф 2 от Решението се посочва, че Комисията докладва ежегодно на Европейския парламент и на Съвета за прилагането на Механизма. Първият годишен доклад относно Механизма бе публикуван през март 2017 г.[2] В него се описват функционирането на Механизма, първите действия, предприети с цел прилагането и мониторинга му, системата за оценка, както и комуникационните дейности. Вторият, третият и четвъртият доклад бяха публикувани съответно през март 2018 г.[3], април 2019 г.[4] и април 2020 г.[5] Периодът, отразен в настоящия доклад, е до края на февруари 2021 г.

1.1. Турция и кризата с бежанците

Заради географското си положение Турция е важна държава за прием и транзит на бежанци и мигранти. В резултат на безпрецедентния приток на хора в Турция, дължащ се основно на конфликтите в Сирия, Ирак и Афганистан, страната приютява приблизително 4 милиона бежанци, което е най-големият брой в света. Това включва 3,6 милиона регистрирани сирийски бежанци[6] и 330 000 регистрирани бежанци и търсещи убежище лица основно от Афганистан, Ирак, Иран и Сомалия[7] [8]. Този изключително голям брой хора оказва значително въздействие върху приемните общности. Продължителното разселване на сирийски бежанци в Турция поставя все по-големи предизвикателства пред социалното сближаване между бежанците, мигрантите и приемните общности, особено в контекст, характеризиращ се с икономически спад и въздействието на пандемията от COVID-19 върху пазара на труда.

---

[1] Решение C(2015) 9500 на Комисията от 24 ноември 2015 г. относно координацията на действията на Съюза и на държавите членки посредством механизъм за координация — Механизма за бежанците в Турция, изменено с Решение C(2016)855 на Комисията от 10 февруари 2016 г.

[2] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/170302_facility_for_refugees_in_turkey_first_annual_report.pdf

[3] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/14032018_facility_for_refugees_in_turkey_second_annual_report.pdf

[4] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/com_2019_174_f1_communication_from_commission_to_inst_en_v5_p1_1016762.pdf

[5] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/fourth_annual_report_on_the_facility_for_refugees_in_turkey.pdf

[6] https://en.goc.gov.tr/temporary-protection27

[7] https://www.unhcr.org/tr/en/unhcr-turkey-stats

[8] Специфичността на турската система за убежище е свързана с факта, че страната е подписала Протокола от Ню Йорк от 1967 г. към Женевската конвенция от 1951 г. с резерви. Съответно огромната част от бежанците в Турция не могат да кандидатстват за пълноправен статут на бежанец, а само за т. нар. „условен статут на бежанец“, с който, ако бъде предоставен, се ограничава престоят в страната до момента, в който лицето, признато за бежанец, бъде „презаселено в трета държава“.

Турция продължава да полага значителни усилия за приютяването и посрещането на нуждите на почти четири милиона бежанци и мигранти. Страната потвърди ангажимента си за изпълнение на изявлението на ЕС и Турция от март 2016 г.[9] и изигра ключова роля за осигуряване на ефективното управление на миграционните потоци по маршрута през Източното Средиземноморие. Въпреки един кратък период през февруари/март 2020 г., през който Турция активно насърчаваше мигрантите да се придвижват към сухоземната граница с Гърция, през 2020 г. изявлението продължи да дава конкретни резултати за намаляване на незаконните и опасните преминавания и за спасяване на човешки живот в Егейско море.

В своето съвместно съобщение относно актуалното състояние на политическите, икономическите и търговските отношения между ЕС и Турция[10] Европейската комисия и върховният представител предложиха по-ефективно и взаимноизгодно изпълнение в ключови области, включени в изявлението на ЕС и Турция от 2016 г., по-специално управлението на миграцията, чрез възобновяване без по-нататъшно забавяне на процеса на връщания от гръцките острови, като се започне с 1450-те подлежащи на връщане лица, чиито правни средства за обжалване са изчерпани, и като се ускорят презаселванията от Турция към Европейския съюз.

На заседанието си през декември 2020 г. Европейският съвет[11] потвърди, че ЕС ще бъде подготвен да продължи да предоставя финансова помощ на сирийските бежанци и приемните общности в Турция, а в своето изявление от март 2021 г. членовете на Европейския съвет[12] приканиха Комисията да представи предложение за продължаване на финансирането за сирийските бежанци в Турция, както и в Йордания, Ливан и други части на региона. Също така те призоваха за засилване на сътрудничеството с Турция по отношение на управлението на миграцията.

1.2. Отговор на ЕС на кризата и създаване на Механизма

През 2015 г. Европейският съюз и неговите държави членки решиха да засилят своя политически и финансов ангажимент, за да подкрепят усилията на Турция за приютяването на бежанците. В отговор на призива от страна на държавите — членки на ЕС, за значително допълнително финансиране за подпомагане на бежанците в Турция Комисията създаде Механизъм за бежанците в Турция с Решение на Комисията от 24 ноември 2015 г., изменено на 10 февруари 2016 г.[13] и отново на 14 март и 24 юли 2018 г. С помощта на Механизма се координира мобилизирането на ресурси, предоставени както от бюджета на ЕС, така и чрез допълнителни вноски от държавите членки, включени в бюджета на ЕС като външни целеви приходи. В рамките на Общото споразумение между държавите — членки на ЕС, и Европейската комисия, прието от представителите на правителствата на държавите членки на 3 февруари 2016 г. и актуализирано по повод на споразумението за втория транш на Механизма,

[9] https://www.consilium.europa.eu/bg/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/
[10] https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10101/2021/EN/JOIN-2021-8-F2-EN-MAIN-PART-1.PDF
[11] https://www.consilium.europa.eu/media/47296/1011-12-20-euco-conclusions-en.pdf
[12] https://www.consilium.europa.eu/media/48976/250321-vtc-euco-statement-en.pdf
[13] Решение C(2016) 60/03 на Комисията от 10 февруари 2016 г. относно Механизма за бежанците в Турция за изменение на Решение C(2015) 9500 на Комисията от 24 ноември 2015 г.

държавите членки поеха политически ангажимент да предоставят национални вноски[14]. С Общото споразумение бе създадена и рамка с условия. За първия транш на Механизма (2016—2017 г.) бяха отпуснати общо 3 милиарда евро. Сумата от 3 милиарда евро бе предоставена в допълнение към сумата от 345 милиона евро[15], която вече беше отпусната от Комисията на Турция в отговор на кризата със сирийските бежанци преди задействането на Механизма, и допълни двустранната помощ от държавите членки[16]. За втория транш на Механизма (2018—2019 г.) бяха предоставени допълнителни 3 милиарда евро, с което средствата по Механизма достигнаха общо 6 милиарда евро. Механизмът започна да функционира на 17 февруари 2016 г. с първото заседание на Ръководния комитет на Механизма. След това заседание Комисията реагира бързо, за да сключи договори за първите проекти в рамките на Механизма. Към 31 декември 2020 г. Комисията беше сключила договори за целия оперативен пакет на Механизма. Изплатени бяха почти 4,1 милиарда евро от общо 6 милиарда евро. В допълнение през 2020 г., извън рамките на Механизма, бяха разпределени 585 милиона евро[17] за подкрепа на хуманитарните действия в Турция, включително 100 милиона евро, за да се продължи помощта в областите на закрилата, здравеопазването и образованието, и 485 милиона евро в рамките на коригиращ бюджет, за да се продължат Мрежата за социална закрила при извънредни обстоятелства (ESSN) и Програмата за обвързано с условия предоставяне на парични средства за образование (CCTE).

На 18 март 2016 г. държавните и правителствените ръководители на Европейския съюз и Турция потвърдиха своя ангажимент за изпълнението на съвместния им план за действие и се договориха за допълнителни мерки, насочени към задълбочаване на отношенията между Турция и ЕС и справяне с кризата с мигрантите[18]. Турция и Европейският съюз признаха, че са нужни допълнителни, своевременни и решителни усилия. По-специално в изявлението на ЕС и Турция от 18 март 2016 г. (наричано по-нататък „изявлението“) беше отправен призив, наред с другото, за слагане на край на незаконната миграция от Турция към ЕС чрез разбиване на бизнес модела на контрабандистите и предлагане на алтернатива на мигрантите, за да не излагат на опасност живота си, както и за ускоряване на прилагането на Механизма.

Изпълнението на изявлението продължи и през 2020 г. да играе ключова роля за гарантирането на ефективно и съвместно преодоляване от страна на ЕС и Турция на предизвикателствата, свързани с миграцията. След събитията на границата между Гърция и Турция през февруари 2020 г., на 9 март председателят на Европейския съвет

[14] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/en/pdf

[15] Финансиране, мобилизирано през периода 2013—2015 г. по различните инструменти за външно финансиране, а именно Инструмента за хуманитарна помощ (HUMA), Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП) и Инструмента, допринасящ за стабилността и мира (IcSP), включително редица действия, изпълнени от Доверителния фонд на ЕС в отговор на кризата в Сирия (EUTF).

[16] От началото на кризата ЕС мобилизира всички политически и хуманитарни инструменти, с които разполага, в подкрепа на сирийския народ, като от началото на кризата през 2011 г. бяха мобилизирани общо 24,9 милиарда евро под формата на хуманитарна помощ, помощ за стабилизиране и помощ за устойчивост https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/93313/node/93313_en.

[17] В общата сума са включени както оперативните разходи, т.е. 581,7 милиона евро, така и административните разходи, т.е. 3,3 милиона евро.

[18] https://www.consilium.europa.eu/bg/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/

Шарл Мишел и председателят на Европейската комисия Урсула фон дер Лайен се срещнаха с президента на Турция Реджеп Таип Ердоган. Те се договориха да направят преглед на изпълнението на изявлението на ЕС и Турция от 2016 г., от което Механизмът е ключов компонент. Дискусиите продължиха до края на лятото под егидата на върховния представител на ЕС и заместник-председател на Комисията Жозеп Борел и турския министър на външните работи Чавушоглу.

Общият брой на лицата, пристигнали от Турция в ЕС през 2020 г., беше 18 736 в сравнение със 75 974 през 2019 г. (намаление със 75 %). Бяха регистрирани 13 979 пристигнали в Гърция в сравнение със 73 627 през 2019 г. (намаление с 81 %); 4 191 пристигнали в Италия в сравнение с 1 854 през 2019 г. (увеличение със 126 %); 232 пристигнали в България и 334 пристигнали с кораб директно в контролираните от правителството зони в Кипър в сравнение със съответно 199 и 294 през 2019 г. В същото време кипърските органи регистрираха увеличаване на пристигналите от Турция чрез преминаване на демаркационната линия. През 2020 г. общо 5 900 незаконни мигранти пристигнаха в Кипър директно от Турция или през зони, които не са под ефективния контрол на правителството на Република Кипър. Този брой беше 7 800 през 2019 г.

Турция продължи да бъде подложена на миграционен натиск, макар и значително по-нисък от този през 2019 г. Значителното намаляване на пристигащите от Турция през 2020 г. се дължеше на пандемията от COVID-19. Макар че пристигащите в Гърция от Турция през януари и февруари 2020 г. бяха съответно с 49 % и 22 % повече в сравнение с 2019 г., въведените от март мерки в Турция и на външните ѝ граници оказаха значително въздействие върху движението и пътуванията.

Въпреки че Турция потвърди своя ангажимент за ефективното изпълнение на изявлението, на 28 февруари 2020 г. турското правителство обяви, че ще престане да контролира своите сухопътни и морски граници с Европа и ще отвори пътя за мигрантите, които искат да преминат. Това доведе до създаването на неофициален лагер по сухопътната граница с Гърция, в който бяха настанени близо 25 000 мигранти и бежанци. От 30 март турските органи организираха транспортирането на мигрантите и бежанците извън граничната зона и затвориха границата с Гърция и България, освен за търговски трафик, поради пандемията от COVID-19. Турските органи посочиха, че са действали в рамките на въведените мерки за защита на общественото здраве и че това действие не означава промяна на политиката на Турция да се позволява на незаконните мигранти да прекосяват границите, за да излязат от страната. Мигрантите ще могат да се отправят към гръцката граница, когато мерките във връзка с COVID-19 бъдат отменени, тъй като турското правителство не възнамерява да спира никого да напусне Турция.

Изпълнението на схемата за презаселване „1:1“ в рамките на изявлението продължи. Между април 2016 г. и февруари 2021 г. 28 621 сирийски бежанци бяха презаселени от Турция в ЕС. Макар че операциите по презаселване по целия свят бяха временно спрени между април и юни 2020 г. поради здравната криза, свързана с COVID-19, през

2020 г. бяха презаселени 2 422 души (около половината от тях след подновяването на операциите, т.е. между юли и декември).

От 2016 г. в рамките на изявлението 2 140 мигранти бяха върнати от гръцките острови в Турция, докато през 2020 г. върнатите мигранти бяха едва 139. На 16 март 2020 г. турските органи спряха до второ нареждане операциите по връщане в рамките на изявлението поради пандемията от COVID-19. Макар че презаселванията от Турция бяха възобновени през юли 2020 г., връщанията от Гърция към днешна дата не са подновени. В отговор на неколкократните искания от страна на гръцките органи и Европейската комисия за възобновяване на операциите по връщане Турция подчерта, че условията за подновяването на операциите не са налице.

Доброволната схема за хуманитарно приемане, която се очаква да бъде задействана, след като спрат или поне значително и трайно намалеят незаконните преминавания на границата между Турция и ЕС, все още не е задействана от държавите членки.

COVID-19

Пандемията от COVID-19 продължава да оказва значително въздействие върху Турция. Още в началото на кризата в Турция през март 2020 г. Комисията се свърза с турските органи, за да попита дали е необходима конкретна подкрепа за тяхната реакция. Те потвърдиха намерението си да продължат с проектите в рамките на Механизма и редовната двустранна подкрепа по ИПП съгласно първоначалното програмиране. В тясно сътрудничество с турските органи Комисията се съгласи да мобилизира спестявания от Механизма за цели, свързани с COVID-19, под формата на допълнителни средства, отпуснати за съществуващи, а не за нови проекти. Комисията също така се свърза с партньорите по изпълнението относно тяхната оценка на последиците от извънредното положение във връзка с COVID-19 за проектите в рамките на Механизма. В допълнение към тази консултация периодът на прилагане за проектите в рамките на специалната мярка от 2016 г. в размер на 1,6 милиарда евро беше удължен до юни 2023 г., което следва да осигури възможност да бъдат постигнати обявените цели за всички засегнати проекти.

До края на 2020 г. около 65 милиона евро бяха пренасочени към интервенции в областта на здравното обслужване и мерките за социално-икономическа подкрепа за смекчаване на въздействието от COVID-19 по линия на Механизма за бежанците (от общо всички интервенции във връзка с COVID-19 в рамките на финансовите инструменти на ЕС, които са в размер на 105 милиона евро). Действията включваха активирането на резерв за непредвидени разходи в размер на 4,7 милиона евро от проекта SIHHAT I, за да бъдат оборудвани здравните центрове за мигранти с лични предпазни средства и дезинфектанти. Освен това, в рамките на хуманитарното направление на Механизма, за редица проекти бяха преразпределени над 50 милиона евро, за да се осигури хуманитарен отговор след извънредното положение във връзка с COVID-19. По-специално в рамките на Мрежата за социална закрила при извънредни обстоятелства (ESSN) и Програмата за обвързано с условия предоставяне на парични средства за образование (CCTE) бяха предоставени допълнителни парични средства за техните бенефициери. В рамките на ESSN повече от 1,7 милиона бежанци (810 000 домакинства) получиха два пъти допълнителни средства в размер на 500 турски лири (TL) съответно през юни и юли 2020 г., на обща стойност, надхвърляща 47 милиона евро. В рамките на образователния проект CCTE на 30 ноември 2020 г. на всички допустими бенефициери на CCTE, независимо от тяхната възраст и клас, бяха предоставени допълнителни средства в размер на 85 TL като единично плащане. Общо 535 000 деца получиха такива допълнителни средства. Освен това на 20 000 домакинства, които не са бенефициери по ESSN, също беше предоставена парична помощ чрез операция на национално равнище, проведена от ВКБООН заедно с Генералната дирекция за управление на миграцията (ГДУМ), за която беше осигурено хуманитарно финансиране в размер на 8 милиона евро извън Механизма. В рамките на Доверителния фонд на ЕС в отговор на кризата в Сирия помощта във връзка с COVID-19 беше съсредоточена върху осигуряването на лични предпазни средства, онлайн и дистанционно обучение, намиране на работа и предоставяне на психологическа подкрепа.

2. Функциониране на Механизма

Механизмът има координираща функция и дава възможност за бързо, ефективно и ефикасно мобилизиране на помощта от ЕС за бежанците в Турция. С Механизма се гарантира оптимално мобилизиране на съществуващите инструменти на ЕС за финансиране под формата на хуманитарна помощ и/или помощ за развитие, за да се посрещнат нуждите на бежанците и приемните общности по всеобхватен и координиран начин[19].

Ръководният комитет на Механизма осигурява стратегически насоки за приоритетите, вида на действията, които да бъдат подкрепени, сумите, които да бъдат разпределени, и инструментите за финансиране, които да бъдат мобилизирани, както и, когато е уместно, насоки относно условията, свързани с изпълнението на ангажиментите на Турция по Съвместния план за действие между ЕС и Турция от 29 ноември 2015 г. (наричан по-нататък „Съвместният план за действие“).[20] През 2020 г., която е петата година от прилагането на Механизма, се състоя едно заседание на Ръководния комитет — на 5 ноември 2020 г. Това заседание се проведе онлайн поради пандемията от COVID-19.

Основните принципи, които ръководят прилагането на Механизма, са бързина, ефективност и ефикасност, като същевременно се гарантира добро финансово управление. Устойчивостта на интервенциите по линия на Механизма и отговорността, споделяна от турските органи, също са важни. Идентифицирането на приоритетни области за помощ се основаваше на цялостната и независима оценка на нуждите [21], като се обръщаше особено внимание на уязвимите групи. Оценката на нуждите беше актуализирана през 2018 г.[22]

Чрез Механизма се координира финансиране от следните инструменти за външно финансиране[23]: хуманитарна помощ[24], Европейския инструмент за съседство[25], Инструмента за сътрудничество за развитие[26], Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП)[27] и Инструмента, допринасящ за стабилността и мира[28]. Мерките,

[19] Решение C(2015) 9500 на Комисията от 24 ноември 2015 г., член 2 — „Цели на Механизма“.
[20] Вж. член 5, параграф 1 от Решение C(2015) 9500 на Комисията, изменено с Решение C(2016)855 на Комисията.
[21] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/2016_needs_assessment_.pdf
[22] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_needs_assessment.pdf
[23] Вноските по линия на Европейския инструмент за съседство и Инструмента за сътрудничество за развитие (ИСР) бяха съответно прехвърлени и изпълнени в рамките на Инструмента за предприсъединителна помощ и Доверителния фонд на ЕС. Като цяло всички вноски по Механизма към Доверителния фонд на ЕС (от ИПП и в по-малка степен от ИСР) бяха изпълнени под формата на нехуманитарна помощ.
[24] Регламент (ЕО) № 1257/96 на Съвета относно хуманитарната помощ (ОВ L 163, 2.7.1996 г., стр. 1).
[25] Регламент (ЕС) № 232/2014 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Европейски инструмент за съседство (ОВ L 77, 15.3.2014 г., стр. 27).
[26] Регламент (ЕС) № 233/2014 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на финансов инструмент за сътрудничество за развитие за периода 2014—2020 г. (ОВ L 77, 15.3.2014 г., стр. 44).
[27] Регламент (ЕС) № 231/2014 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Инструмент за предприсъединителна помощ (ИПП II) (ОВ L 77, 15.3.2014 г., стр. 11).
[28] Регламент (ЕС) № 230/2014 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Инструмент, допринасящ за стабилността и мира (ОВ L 77, 15.3.2014 г., стр. 1).

финансирани от бюджета на Съюза, се изпълняват в съответствие с финансовите правила и разпоредби, приложими за пряко и непряко управление.

Прилагането на помощта зависи от стриктното спазване от страна на Турция на ангажиментите, поети в рамките на съвместния план за действие и на изявлението.

3. Финансов капацитет, продължителност и естество на финансирането

Общият бюджет, координиран от Механизма, е 6 милиарда евро, мобилизирани на два транша. Срокът на изпълнение на проектите по първия транш е до средата на 2021 г., а по втория транш — до средата на 2025 г. (повечето проекти ще завършат по-рано). Към края на 2020 г. всички оперативни средства са заделени и възложени по двата транша.

По изключение поради извънредното положение във връзка с COVID-19 периодът на изпълнение за проектите в рамките на специалната мярка от 2016 г. в размер на 1,6 милиарда евро беше удължен до юни 2023 г., което осигурява възможност да бъдат постигнати обявените цели за всички засегнати проекти.

Първият транш възлизаше на 3 милиарда евро, от които 1 милиард евро бяха осигурени от бюджета на ЕС, а 2 милиарда евро — под формата на двустранни вноски от държавите членки[29]. Подобно на това вторият транш възлизаше на 3 милиарда евро, от които 2 милиарда евро бяха осигурени от бюджета на ЕС, а 1 милиард евро — от държавите членки[30].

Що се отнася до средствата от бюджета на ЕС, от сумата 1 милиард евро от бюджета на ЕС за периода 2016—2017 г. през 2016 г. бяха мобилизирани 250 милиона евро, а през 2017 г. — 750 милиона евро. От сумата 2 милиарда евро от бюджета на ЕС за 2018—2019 г. през 2018 г. бяха мобилизирани 550 милиона евро, като остатъкът бе мобилизиран през 2019 г.

Що се отнася до вноските на държавите членки, за първия транш държавите членки предоставиха за Механизма 677 милиона евро през 2016 г., 847 милиона евро през 2017 г., 396 милиона евро през 2018 г. и 80 милиона евро през 2019 г. За втория транш държавите членки предоставиха 68 милиона евро през 2018 г., 202 милиона евро през 2019 г. и 265 милиона евро през 2020 г., като останалите плащания са планирани за периода до 2023 г. Вноските на държавите членки се правят пряко в бюджета на ЕС под формата на външни целеви приходи в съответствие с член 21, параграф 2, буква а), точка ii) от Финансовия регламент и се включват в бюджетните редове на Инструмента за предприсъединителна помощ и за хуманитарна помощ.

Продължава да е налице задоволително съответствие между темпа на плащанията на вноските на държавите членки *в* Механизма и дела на плащанията, финансирани чрез тези вноски, *по линия на* Механизма.

[29] Общото разпределение на приноса на държавите членки е публикувано на адрес http://www.consilium.europa.eu/bg/press/press-releases/2016/02/03/refugee-facility-for-turkey/.

[30] https://www.consilium.europa.eu/bg/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/

В рамките на хуманитарното направление на Механизма през 2019 г. сума от 19,5 милиона евро беше заделена специално като буферен капацитет за евентуално финансиране на мерки в отговор на притока на нови бежанци от Сирия. Тъй като буферът не беше използван през 2019 г., през 2020 г. бяха сключени договори за тази сума, за да се покрият разходите по действия, свързани със здравеопазването и закрилата, с които се завършва програмирането за втория транш.

Комисията продължи своята хуманитарна помощ също и извън обхвата на предоставеното по линия на Механизма финансиране. Общо до днес са разпределени 585 милиона евро[31] за подкрепа на хуманитарни операции в Турция извън рамките на Механизма. Това включва първоначална сума от 50 милиона евро под формата на хуманитарна помощ, разпределена през април 2020 г. от Комисията от годишния бюджет за хуманитарна помощ с цел да се продължи помощта в областта на закрилата, здравеопазването и образованието при извънредни ситуации, както и допълнителни 50 милиона евро, разпределени през ноември 2020 г. за продължаване на гореспоменатите проекти. Също така през юли 2020 г. бюджетният орган одобри и разпредели още 485 милиона евро в рамките на коригиращ бюджет, за да се продължат двата водещи проекта на Механизма, т.е. Мрежата за социална закрила при извънредни обстоятелства (ESSN) и Програмата за обвързано с условия предоставяне на парични средства за образование (CCTE).

Към 31 декември 2020 г. Комисията беше възложила целия оперативен пакет на Механизма. Изплатени бяха повече от 4 милиарда евро от общо 6 милиарда евро.

4. Прилагане на Механизма

Механизмът се прилага под формата на хуманитарна помощ и помощ за развитие. В рамките на първия транш за съответните направления бяха разпределени приблизително 1,4 милиарда евро и 1,6 милиарда евро. Предвид продължителния характер на кризата в Сирия интервенциите по втория транш все повече се съсредоточават върху дейностите за социално-икономическа подкрепа и създаването на възможности за поминък. В рамките на втория транш за хуманитарна помощ бяха заделени 1,04 милиарда евро, а за помощ за развитие — 1,9 милиарда евро.[32]

[31] В общата сума са включени както оперативните разходи, т.е. 581,7 милиона евро, така и административните разходи, т.е. 3,3 милиона евро.

[32] Оставащата сума от 60 милиона евро е разпределена за административна и оперативна подкрепа за прилагането на Механизма.

За Механизма като цяло разбивката на хуманитарната помощ и помощта за развитие е, както следва:

Подробна информация се съдържа в онлайн таблицата с проекти[33].

Програмирането на Механизма беше завършено през декември 2019 г. и към края на 2020 г. бяха сключени договори за целия оперативен пакет от общо 6 милиарда евро, от които са изплатени 4,072 милиарда евро.

Важно е да се отбележи, че помощта, предоставяна в рамките на Механизма, се основава на проекти. Отпускането на средства зависи от напредъка по изпълнението на интервенциите по линия на Механизма.

Особено внимание е отделено на бежанците и на търсещите убежище лица, които не са сирийци. Интервенциите по линия на Механизма винаги имат за цел да привлекат за участие местните общности, които приемат бежанци.

С **хуманитарната помощ** се подпомагат най-уязвимите бежанци чрез предоставянето на предвидима и зачитаща достойнството подкрепа, насочена към удовлетворяване на основните нужди и закрила. Тя служи и за преодоляване на пропуските при предоставянето на услуги посредством специализирани агенции и партньори в областта на здравеопазването и образованието при извънредни ситуации. Хуманитарната помощ на ЕС се направлява от Европейския консенсус относно хуманитарната помощ от 2007 г.[34], в който се предвижда, че ЕС като организация, предоставяща хуманитарна помощ, се придържа към хуманитарните принципи на хуманност, неутралност, безпристрастност и независимост, посочени в член 214 от ДФЕС и Регламента за хуманитарната помощ (№ 1257/96) [35,36].

[33] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/facility_table.pdf
[34] Съвместно изявление на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки.
[35] Регламент (ЕО) № 1257/96 на Съвета от 20 юни 1996 г. относно хуманитарната помощ.
[36] Хуманитарната помощ на Европейската комисия се основава на годишните планове за изпълнение на хуманитарни дейности (ПИХД), специфични за всяка държава. Рамката за сътрудничество между Комисията и нейните партньори в областта на хуманитарната помощ е установена чрез финансовите и

В рамките на хуманитарното направление на Механизма бяха осъществени общо 65 проекта чрез 21 партньори както по първия, така и по втория транш. Тези проекти имат за цел да обхванат отговора по отношение на основните нужди, закрилата, образованието и здравеопазването на най-уязвимите бежанци в Турция. В рамките на първия транш бяха разпределени около 1,4 милиарда евро и за тях са сключени договори за хуманитарна помощ, като 1,3 милиарда евро са изплатени, докато по втория транш са сключени договори за 1,04 милиарда евро и към 31 януари 2021 г. са изплатени 964 милиона евро.

Помощта за развитие подпомага по-дългосрочните потребности на бежанците в областта на здравеопазването, образованието и социално-икономическото развитие, и по-специално по отношение на достъпа до обществени услуги и възможностите за препитание, както и общинската инфраструктура. Освен това тази помощ е насочена към уязвимите групи, като във финансираните чрез нея интервенции са включени аспекти, свързани с пола, например чрез осигуряване на закрила за жените и момичетата срещу сексуално и основано на пола насилие и подобряване на достъпа до грижи за сексуалното и репродуктивното здраве.

В рамките на направлението за развитие на Механизма продължи да се отбелязва добър напредък по изпълнението на 26 проекта, договорени по първия транш. От тези проекти 15 бяха изпълнени по линия на Регионалния доверителен фонд на ЕС в отговор на кризата в Сирия (EUTF) за общо 293 милиона евро в допълнение към отпуснатите средства, които се управляват пряко чрез Инструмента за предприсъединителна помощ[37].

Плащанията към партньорите по изпълнението достигнаха 1,75 милиарда евро от общо 3,5 милиарда евро, отпуснати за помощ за развитие в рамките на двата транша на Механизма[38]. В рамките на втория транш през декември 2020 г. бяха сключени договори за цялата сума на разпределените 1,9 милиарда евро, от които до края на февруари бяха изплатени 418 милиона евро. В рамките на направлението за развитие на Механизма има 16 нови договора.

Интервенции в рамките на Механизма по приоритетни области

Напредъкът по приоритетни области при програмирането и изпълнението на помощта, финансирана и по двата транша на Механизма, е, както следва:

Образование

В рамките на Механизма са разпределени повече от 1,5 милиарда евро за

административни рамкови споразумения на Комисията с международни организации и рамковите споразумения за партньорство с неправителствени организации.

[37] Средствата от Инструмента за предприсъединителна помощ в рамките на Механизма се управляват в съответствие с правилата за външни действия, съдържащи се в част втора, дял IV от Финансовия регламент и правилата за неговото прилагане.

[38] Тази сума включва и плащанията по проекти, изпълнявани от Регионалния доверителен фонд на ЕС в отговор на кризата в Сирия, но които все още не са отразени в бюджета на ЕС.

приоритетната област на образованието, включително 545 милиона евро[39] за образователна инфраструктура.

По линия на хуманитарното направление на Механизма бяха разпределени повече от 181 милиона евро за образование. Програмата за обвързано с условия предоставяне на парични средства за образование (CCTE) продължава да се изпълнява успешно и да подкрепя записването в училище и присъствието на учебните занятия на деца бежанци чрез предоставяне на месечни плащания на семействата бежанци, при условие че учениците редовно посещават училище. Подкрепата по линия на Механизма по отношение на CCTE приключи през октомври 2020 г. Програмата CCTE може да продължи до началото на 2022 г. след предоставените допълнителни средства в размер на 85 милиона евро по линия на коригиращия бюджет, одобрен от бюджетния орган на ЕС през юли 2020 г. Към декември 2020 г. близо 670 000 деца са получили подпомагане поне веднъж по програмата CCTE и 90 % от всички деца бежанци, записани в образователната система, получават подкрепа от CCTE. В рамките на първия и втория транш на Механизма хуманитарното финансиране подпомогна също така неформалното образование (ускорени програми за обучение) и записването на деца, които не ходят на училище.

Що се отнася до помощта за развитие по линия на Механизма, последващи преки безвъзмездни средства (известни като PIKTES[40]), предоставени на Министерството на националното образование (MoNE), в размер на 400 милиона евро започнаха да бъдат осигурявани към края на второто тримесечие на 2019 г. в подкрепа на усилията на Министерството за увеличаване на интеграцията и достъпа до висококачествено образование на сирийските деца. Към края на юни 2020 г. 686 581 сирийски деца бяха записани в образователната система за учебната година 2019—2020 г. в рамките на PIKTES. Беше постигнат значителен напредък по разгръщането на образованието в ранна детска възраст (ECE), като общо 115 133 деца получиха подкрепа — с почти равен брой на сирийските деца бежанци и децата от приемните общности. Броят на сирийските деца и младежи, които завършиха спомагателно (наваксващо) и догонващо обучение, се увеличи от 80 243 на 90 233. По отношение на подкрепата за капацитета за обучение в рамките на образователната система общо 3 954 лица от образователния персонал получиха подкрепа под формата на заплати или други финансови стимули, а 177 019 от образователния персонал получиха обучение, което да им позволи да отговарят на конкретните нужди на децата бежанци. По време на второто тримесечие на 2020 г. обучението на учителите беше насочено към дистанционното обучение, осигуряването на психо-социална подкрепа на децата бежанци и подобряването на комуникацията с децата и семействата в периода на пандемията. През юни 2020 г. 3 886 учители по PIKTES получиха онлайн обучение по време на работа, съсредоточено върху дистанционното обучение в подкрепа на благополучието на

[39] Това включва проект за чиста енергия на стойност 40 милиона евро в рамките на Доверителния фонд на ЕС (FRIT 1).

[40] Насърчаване на интеграцията на сирийските деца в образователната система (Promoting Integration of Syrian Kids into the Education System (PIKTES II).

децата по време на пандемията и върху методиката на провеждане на часове на живо в рамките на ЕВА[41].

По програмата за ускорено обучение (ALP), провеждана съвместно от УНИЦЕФ и Министерството на националното обучение (MoNE) в рамките на хуманитарното финансиране, беше постигнат добър напредък с 19 881 обучавани, записани до януари 2020 г. Беше постигнат напредък и по отношение на осигуряването на стипендии за посещаване на помощни програми за висше образование. До юни 2020 г. близо 1 332 стипендии за посещаване на висши училища бяха предоставени на бежанци, от които 19 за деца бежанци с увреждания. В рамките на Механизма беше продължена подкрепата за развитието на образователната инфраструктура и за намаляване на пренаселеността в училищата. До юни 2020 г. бяха обновени над 3 900 образователни заведения (включително центрове по ЕСЕ). По-голямата част от подобренията се състояха от ремонтни дейности и/или осигуряване на оборудване за 2 120 предучилищни заведения. До края на декември 2020 г. броят на построените нови училища се увеличи от 40 на 102. Строителството на около 260 училища продължава. Наред с това проект за чиста енергия на стойност 40 милиона евро, за който е сключен договор по линия на първия транш, снабдява с енергия 120 училища чрез два соларни парка и покривни соларни панели. Беше завършено изграждането на покривните инсталации за три училища. Отрицателното въздействие от свързаните с COVID-19 мерки върху строителния сектор изискваха удължаване на периода на изпълнение до средата на 2023 г.

Закрила

В рамките на Механизма, главно чрез проекти по линия на хуманитарното направление, бяха разпределени общо около 211 милиона евро за закрила.

По хуманитарното направление на Механизма бе оказана подкрепа за регистрацията и проверката на бежанците с цел да се узакони статутът им в Турция и да се улесни достъпът им до услуги. В допълнение към отделните интервенции за закрила, насочени към запълването на празнотите и отговарянето на конкретните нужди и на лицата, изложени на риск, закрилата беше също така интегрирана в другите стълбове на стратегията за хуманитарна реакция (основни нужди, здравеопазване и образование). Общата цел е да се обърне повече внимание на уязвимостите на бежанците, да се узакони техният статут и те да бъдат свързани в по-широка мрежа от обществени услуги и услуги на ООН/НПО. В допълнение проектите, финансирани чрез Доверителния фонд на ЕС в отговор на кризата в Сирия, включваха помощ за приемането на бежанци в общински центрове и за по-нататъшното насочване на уязвимите бежанци към подходящи услуги.

В рамките на специалната мярка от юли 2019 г. в края на 2020 г. беше сключен договор за преки безвъзмездни средства, предоставени на Министерството на труда, семейството и социалните услуги, в размер на 20 милиона евро. Проектът има за цел да

[41] Мрежа за образователни информационни системи (Educational Informatics Network).

се подобри предоставянето на социални услуги за превенция и закрила на най-уязвимите бежанци и членове на приемните общности. Той се основава на предоставената до този момент в рамките на Механизма хуманитарна помощ, като свързва сътрудничеството в областите на хуманитарната помощ и на развитието, както беше предвидено в стратегическите насоки на Механизма по линия на втория транш.

Процесът на предоставяне на преките безвъзмездни средства е в начална фаза. В момента се осъществяват подборът на екипа за техническа помощ, подготвя се офисът за проекта и се уточнява пакетът документи за проекта. Делегацията на Съюза и персоналът от местния офис на ГД „Европейска гражданска защита и европейски операции за хуманитарна помощ“ (ECHO) започнаха да провеждат редовни заседания, за да се улесни преходът от първия към втория транш на Механизма.

Здравеопазване

По линия на Механизма бяха разпределени 800 милиона евро за приоритетната област на здравеопазването.

Основният стълб на подкрепата в рамките на Механизма е проектът SIHHAT 1 — преки безвъзмездни средства в размер на 300 милиона евро, предоставени на Министерството на здравеопазването (МоН) на Турция, с които то получава подкрепа за своите усилия за осигуряване на безплатен и равноправен достъп до здравеопазване на 3,6 милиона бежанци. Броят на функционалните здравни центрове за мигранти (МНС) достигна 177 и понастоящем 3 420 здравни работници със сирийски произход са назначени на щат по проекта. Темпото на изпълнение на проекта продължава да е задоволително и в тази област са постигнати осезаеми резултати. През април 2020 г. беше отпуснат резервът за непредвидени разходи в размер на 4,7 милиона евро, за да бъдат посрещнати нуждите във връзка с COVID-19. За да бъдат изцяло осъществени някои важни дейности, беше необходимо удължаване на срока до 31 януари 2021 г. без покриване на разходите. Успоредно с това, чрез Доверителния фонд на ЕС беше продължен проект на Световната здравна организация (СЗО), финансиран преди това по линия на хуманитарното направление, който включва подкрепа за центровете за обучение в областта на здравеопазването за мигранти, обучение на сирийски медицински персонал и сертифициране на сирийски лекари и медицински сестри, които да работят в здравните центрове за мигранти.

Последващият проект SIHHAT 2 (210 милиона евро) — Supporting Migrant Health Services in Turkey (Подкрепа за предоставяне на здравни услуги за мигрантите в Турция) — беше договорен с Министерството на здравеопазването през декември 2020 г., за да се гарантира синхронизацията с края на SIHHAT 1 и продължаването на предоставянето на здравни услуги за бежанците до края на 2023 г. През декември 2020 г. беше сключен договор с Банката за развитие към Съвета на Европа (CEB) в размер на 90 милиона евро за предоставяне на допълнителна здравна инфраструктура от малък мащаб и оборудване. Сроковете на договорите за изграждането на двете финансирани от Механизма болници (общо 90 милиона евро с Agence Française de Développement — AFD, и с CEB) в провинциите Килис и Хатай, финансирани по линия на първия транш, се удължават, за да се вземе предвид изгубеното време за изпълнение

поради извънредното положение във връзка с COVID-19.

Хуманитарните партньори все още осигуряват ограничен брой статични и мобилни услуги, за да отговорят на спешните и непосрещнатите нужди от здравеопазване, особено в областта на физиотерапията и физическата рехабилитация. Някои специализирани здравни услуги, като например подкрепата във връзка с психичното здраве и психо-социалната подкрепа (MHPSS) бяха интегрирани в SIHHAT 1 към декември 2020 г., докато повечето дейности, свързани със сексуалното и репродуктивното здраве (SRH) и сексуалното и основано на пола насилие (SGBV), вече бяха интегрирани в SIHHAT 1 през октомври 2019 г. в съответствие със стратегията за преход в рамките на Механизма.

Все още има опасения във връзка с достъпа до здравни услуги за бежанците извън първоначалната им провинция на регистрация или когато са в движение, който е ограничен до предоставянето на ваксинации и спешни услуги. Това оказва отрицателно въздействие върху бежанците в движение, сезонните работници и бежанците, които са се заселили в други провинции. Комисията следи отблизо промените в политиката и се стреми да достигне до засегнатите бежанци чрез мобилните здравни услуги в рамките на проектите SIHHAT.

Общинска инфраструктура

По линия на втория транш от Механизма бяха разпределени 380 милиона евро за тази приоритетна област.

Въз основа на покана за заявяване на интерес, публикувана през декември 2018 г., бе извършен предварителен подбор на редица проекти, които да бъдат финансирани по линия на втория транш. Преговорите с AFD за първи договор завършиха успешно през декември 2019 г. и през декември 2020 г. беше подписано допълнение. През септември 2020 г. беше подписан втори договор със Световната банка. Тези проекти включват действия за подобряване на достъпността и качеството на общинските услуги в областта на водоснабдяването, отпадъчните води и управлението на твърдите отпадъци в районите, които са най-силно засегнати от притока на бежанци. Също така преговорите с Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) бяха завършени и през юли 2020 г. беше подписан договор в размер на 25 милиона евро за инфраструктура за отдих в подкрепа на социалното сближаване. Продължава изграждането на едно механично съоръжения за управление на биологичните отпадъци в Газиантеп по проект, финансиран от Доверителния фонд на ЕС и изпълняван от Програмата на ООН за развитие (ПРООН).

Основни потребности и социално-икономическа подкрепа

Повече от 2,83 милиарда евро бяха разпределени за основни потребности и социално-икономическа подкрепа по линия на Механизма.

Интервенциите в тази приоритетна област имат за цел да се гарантира, че се посрещат основните потребности на най-уязвимите бежанци и че се повишават устойчивостта и самостоятелността на бежанците. Това следва да създаде условия за постепенно преминаване от зависимост от социално подпомагане към по-голяма самостоятелност и

по-големи възможности за поминък.

В рамките на осигуряваната по линия на Механизма помощ за посрещане на основните потребности повече от 2,6 милиона бежанци получиха подкрепа, която им позволява да живеят достойно. По-голямата част от подкрепата се предоставя чрез Мрежата за социална закрила при извънредни обстоятелства (МСЗИО), която е хуманитарна програма за социално подпомагане, осигуряваща ежемесечна сума в брой за различни цели по собствено усмотрение чрез система за дебитни карти, като уязвимите бежанци бенефициери вече са повече от 1,8 милиона. В рамките на скорошното споразумение с Международната федерация на Червения кръст/Червения полумесец за ESSN 3 в края на 2019 г. за тази водеща програма беше разпределено финансиране по линия на Механизма в размер на 500 милиона евро. Предвижда се текущата подкрепа за посрещане на основните потребности за бежанците в Турция в рамките на ESSN 3 да бъде спряна през март 2021 г. Продължаването на подкрепата в рамките на ESSN е гарантирано най-малко до края на 2021 г.[42] благодарение на допълнителни средства в размер на 400 милиона евро, предоставени извън Механизма и одобрени от бюджетния орган през юли 2020 г. като част от споменатия по-горе коригиращ бюджет.

В съответствие със стратегията за преход в рамките на Механизма и предвид продължителния характер на кризата в Сирия интервенциите на Механизма по линия на направлението за развитие все повече се съсредоточават върху дейности за социално-икономическа подкрепа и създаването на възможности за поминък. За да се продължи подкрепата за посрещането на основните потребности на най-уязвимите лица, през декември 2020 г. Комисията подписа договор за 245 милиона евро за пряко предоставяне на безвъзмездни средства на Министерството на семейството, труда и социалните услуги, които следва да дадат възможност за предоставяне на ежемесечна финансова помощ, съпоставима със социалното подпомагане, предоставяно на най-уязвимите бежанци съгласно турската система за социална сигурност. Плащанията на бенефициерите следва да започнат през юли 2021 г. след подготвителна фаза. Проектът следва да се провежда успоредно с ESSN и да осигурява подкрепа за домакинства със самотни родители, възрастни хора и лица с увреждания и тежки увреждания. Подборът на екипа за управлението на проекта почти е приключил и в момента се подготвя офисът за проекта и се уточнява пакетът документи за проекта. Делегацията на Съюза и персоналът от местния офис на ГД ЕСНО започнаха да провеждат редовни заседания, за да се координира паралелното изпълнение на ESSN и предоставянето на преките безвъзмездни средства.

На бежанците продължава да се осигурява допълнителна социално-икономическа подкрепа с профил, който ще им помогне да получат достъп до пазара на труда. Тази подкрепа има за цел да се увеличи пригодността за заетост на бежанците и да се осигурят професионално обучение и обучение за придобиване на умения, езиково обучение, професионално ориентиране, обучение на работното място и опростяване на

[42] https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200706IPR82727/meps-approve-EU585-million-to-support-syrian-refugees-in-neighbouring-countries

процеса на издаване на разрешителни за работа, за да бъдат подпомогнати както сирийските бежанци, така и приемните общности. На стартиращите предприятия на сирийски бежанци и на хора от приемните общности, както и на съществуващите предприемачи се предоставят малки суми безвъзмездни средства за предприемачи и обучение по предприемачество, като това се извършва в сътрудничество с турската Организация за развитие на малките и средните предприятия (KOSGEB). Друг проект, понастоящем изпълняван от Световната банка, подкрепя разработването и прилагането на модел на социално предприемачество под ръководството на жени, за да се осигури устойчива дейност, която да генерира доходи както на уязвимите сирийски жени бежанци, така и на турските жени. Проектите следва да продължат най-късно до средата на 2025 г.

В допълнение към поканата за заявяване на интерес към партньорите по изпълнението от 2018 г. бяха подписани два договора през декември 2019 г. с Expertise France и Международния център за развитие на миграционната политика (International Centre for Migration Policy Development — ICMPD). Тези договори имат за цел да се осигури подкрепа за стартиращите, микро- и малките предприятия с под формата на безвъзмездни микросредства, напътствия и наставничество по предприемачество и професионално обучение и чиракуване. През септември 2020 г. Комисията подписа със Световната банка четири допълнителни договора за дейности, които имат за цел да се повишат пригодността за заетост и развитието на уменията на бежанците и приемните общности, да се подобрят услугите, предоставяни във връзка с професионалното образование и обучение, да се постигне съответствие между предлагането и търсенето на пазара, да се създаде благоприятна среда за растеж на стопанската дейност, регистрация и разрастване, както и да се подкрепи създаването на работни места в селскостопанския сектор. Дейностите са насочени както към бежанците, така и към приемните общности в стремеж да се стимулира социалното сближаване и да се води борба със стереотипите, водещи до социално напрежение. Подписването на четирите договора се състоя след навременното сключване на ново рамково споразумение между Европейската комисия и Световната банка за управлението на всички финансирани от ЕС операции. Съответно през ноември и декември 2020 г. бяха подписани също така два допълнителни договора с KfW и през същата година беше договорено да бъдат отпуснати допълнителни средства с малък размер за проекта ICMPD, финансиран със спестявания от поканата.

Управление на миграцията

По линия на първия транш на Механизма в тази приоритетна област бяха финансирани два проекта с общ размер от 80 милиона евро.

Първият от тях предостави подкрепа от ЕС за увеличаване на капацитета на турската брегова охрана да провежда издирвателни и спасителни операции. Вторият проект е насочен към осигуряването на подкрепа за генерална дирекция „Управление на миграцията“ (ГДУМ) за управлението на връщанията от ЕС. И двата проекта бяха завършени, като вторият проект приключи през декември 2019 г.

Аспекти, свързани с равенството между половете, в проектите по линия на Механизма

Комисията се ангажира с изпълнението на втория план за действие на ЕС относно равенството между половете „Преобразяване на живота на момичетата и жените посредством външните отношения на ЕС за периода 2016—2020 г.“ и на третия план за действие на ЕС относно равенството между половете „Заедно по пътя към равен по отношение на половете свят за периода 2021—2025 г.“ за засилване на равенството между половете и овластяване на жените във външните действия на ЕС. В този контекст насърчаването, защитата и спазването на правата на човека за жените и момичетата, равенството между половете и овластяването на жените и момичетата са водещи приоритети и цели на ЕС, които направляват интервенциите на Механизма.

По-конкретно хуманитарното направление на Механизма се управлява съгласно политиката на ГД ЕСНО в областта на равенството между половете, озаглавена „Равенството между половете в областта на хуманитарната помощ: различни нужди, адаптирана подкрепа“, от 2013 г. Това означава, че от партньорите се очаква да извършват анализ на равенството между половете в началото на дадена програма, да адаптират проекта на програмата и нейното изпълнение в зависимост от различните рискове и възможности, пред които са изправени групите от различните полове, и да докладват за резултатите, представяйки разбити по пол данни.

В резултат на това въпросите, свързани с равенството между половете, се вземат под внимание при всички проекти по Механизма и принципът на равенство между половете е интегриран в проектите. Интервенциите на Механизма се проектират по такъв начин, че да насърчават предоставянето на равни възможности за мъжете и жените, момчетата и момичетата. За целите на мониторинга се събират разбити по пол данни. Интегрирането на принципа на равенство между половете се съчетава със специфични действия, разработени, за да се гарантира напредък в тази област. Механизмът работи с партньори по изпълнението, които имат солиден опит с този подход и разполагат с капацитет за водене на диалог с турските органи. Сред тях са Фондът на ООН за децата (УНИЦЕФ), ООН — Жени, и Международната организация на труда (МОТ).

5. Мониторинг и оценка

По своя замисъл системата за мониторинг и оценка на Механизма следва да бъде въведена постепенно и да се подобрява непрекъснато.

Рамка за резултатите

Рамката за резултатите, постигнати чрез Механизма, отразява стратегическата рамка на самия Механизъм, както и конкретните действия, изпълнени в рамките на Механизма, и техните логически рамки. Първата версия на рамката за резултатите беше разработена между август 2016 г. и март 2017 г. след консултации с ключови заинтересовани страни, включително Ръководния комитет на Механизма, съответните турски органи и съответните служби на Комисията. Първият проект беше представен

на Ръководния комитет през март 2017 г., а преработена версия бе представена през ноември 2018 г.

През април 2019 г. секретариатът на Механизма стартира процеса на преразглеждане на рамката за резултати на Механизма с цел тя да се обнови и съгласува с преразгледаната стратегия на Механизма и финансираните по линия на втория транш приоритетни области. Целта беше да се потвърдят последователността и вариациите на показателите за резултатите в рамките на двата транша и да се даде възможност за докладване на изпълнението и постигнатите резултати, както по отношение на непосредствените резултати, така и по отношение на цялостните резултати за Механизма като цяло. Окончателният проект на преразгледаната рамка за резултатите, разработена след консултации с партньорите по изпълнението, включително съответните турски органи, беше представен на Ръководния комитет. Докладването съгласно преразгледаната рамка за резултатите започна през юли 2020 г.

Мониторинг и докладване на равнището на Механизма

Мониторингът на равнището на Механизма беше стартиран през пролетта на 2017 г. Съгласно задължението си по всеки договор партньорите по изпълнението предоставят данни от мониторинг на равнище непосредствени резултати. Първото искане за данни от мониторинга беше отправено през май 2017 г., последвано от три цикъла на докладване през 2017 г. Циклите на докладване продължиха и през 2018, 2019 г. и 2020 г. Въз основа на тях два пъти годишно бяха публикувани доклади от мониторинга на Механизма, като последният доклад за мониторинг обхваща периода до юни 2020 г.[43]. Докладването съгласно преразгледаната рамка за резултатите започна от 1 юли 2020 г. и през същата година бяха започнати два цикъла на мониторинг и докладване. Следващият шестмесечен доклад следва да бъде представен на заседанието на Ръководния комитет през юни 2021 г.

Техническа помощ за мониторинг

През май 2017 г. Комисията прие за първи път Решение за изпълнение за създаване на мярка за подкрепа на мониторинга, оценката, одита и комуникацията на Механизма за бежанците в Турция. Това даде възможност за набавянето на техническа помощ в подкрепа на мониторинга на Механизма както на равнище действия/договори, така и на равнището на Механизма. Договорът за техническа помощ за мониторинг беше подписан през януари 2018 г. и е в процес на изпълнение. Задачата се състои от две отделни части. Първата част представлява подкрепа за мониторинга и докладването на равнището на Механизма. Това включва периодичен преглед на рамката за резултатите, преглед на базовите и целевите стойности и методите за изчисляване на показателите и свързаните с тях насоки. Освен това екипът за техническа помощ отговаря за оказването на подкрепа за секретариата на Механизма при първоначалния анализ на данните от мониторинга, събирани на всяко тримесечие, и при изготвянето на представяните два пъти годишно доклади за мониторинг. Втората част на задачата

[43] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/default/files/201022_fmr.pdf

се състои в оказването на подкрепа за делегацията на ЕС при извършването на мониторинг на финансираните чрез Механизма действия/договори по линия на направлението за развитие, включително проверка на данните чрез редовни или *ad hoc* мисии за мониторинг. Делегацията се нуждае от подкрепа за проверките на място поради мащаба на някои интервенции по линия на Механизма и географския обхват на дейностите.

До края на декември 2020 г. бяха приключени 161 мисии за мониторинг: шест мисии за ориентиран към резултатите мониторинг (ОРМ) бяха осъществени от експерти по ОРМ, 51 мисии — от екипа за техническа помощ (SUMAF) и 104 мисии за проверки на място/мониторинг — от съответните ръководители на програмата в делегацията на ЕС. Общо 68 % от всички тези мисии за мониторинг бяха насочени към договорите под прякото управление на ИПП и средствата на Доверителния фонд на ЕС[44].

През ноември 2019 г. Комисията прие втора мярка за подкрепа с цел да се допълнят, продължат и доразвият резултатите, постигнати в рамките на първата мярка за подкрепа. Мониторингът на хуманитарния стълб на Механизма се извършва съгласно съответните разпоредби. Мониторингът на всички действия, финансирани по линия на плановете за изпълнение на хуманитарни дейности (ПИХД), беше предприет от служителите на ГД ЕСНО на място в Турция и от регионалното бюро на ГД ЕСНО в Аман, както и чрез посещения за мониторинг от страна на служители от централния офис. Броят на мисиите за мониторинг беше намален в сравнение с 2019 г. поради ограниченията във връзка с COVID-19. До края на февруари 2021 г. бяха приключени 52 мисии за мониторинг на проекти. От тези 52 мисии за мониторинг обаче 30 бяха проведени дистанционно чрез онлайн платформи, а 22 — чрез лични посещения на място.

Оценка

Оценката на интервенциите по линия на Механизма се извършва на три различни нива; оценки на ниво действия, оценки по видове портфейли на Механизма и други оценки, свързани с Механизма. Приключени или в процес на извършване са пет оценки на ниво действия и по видове портфейли на Механизма и шест оценки, свързани с Механизма. През декември 2018 г. Комисията даде ход на стратегическата междинна оценка на Механизма, чието извършване започна през 2019 г. Чрез нея трябва да се оцени приносът на Механизма към приоритетните области на образованието, здравеопазването, социално-икономическата подкрепа и управлението на миграцията в периода 2016—2019/2020 г. Тя следва да предостави на съответните служби на Комисията, на Ръководния комитет на Механизма, на другите заинтересовани страни и на широката общественост цялостна независима оценка на действието на Механизма, при която се обръща особено внимание на постигнатите от него междинни резултати, измерени спрямо поставените му цели. Оценката има за цел също така да отрази извлечените поуки и да се формулират практически препоръки за подобряване на

[44] Кумулативни стойности от 2017 г.

текущите и възможните бъдещи действия. Окончателният доклад за оценка следва да бъде представен на заседанието на Ръководния комитет през юни 2021 г.

6. Одит

След публикуването на издадения през ноември 2018 г. Специален доклад на Европейската сметна палата (ЕСП) относно Механизма[45] Комисията продължава да изпълнява отправените в него препоръки. Постигнат е добър напредък по всички препоръки, особено що се отнася до разработването на стратегия за преход, взаимното допълване на инструментите, мобилизирани по линия на Механизма, и намаляването на непреките разходи за подкрепа.

7. Комуникация и видимост

Видимостта и комуникацията са основни приоритети от самото начало на действието на Механизма. Механизмът заема централно място в посланието, че ЕС непрестанно оказва силна подкрепа на бежанците и приемните общности в Турция. Комуникационната стратегия от 2017 г. продължава да бъде общата рамка за комуникационните дейности, насочени към популяризирането на финансираните чрез Механизма действия.

Мероприятия и церемонии

През 2020 г., поради COVID-19, повечето присъствени събития и церемонии се проведоха на онлайн платформи и посредством уебинари. Те включваха фестивали, церемонии за дипломиране, събития по откриването на проекти, семинари, конференции, пренасочени към онлайн платформи и преобразувани в уебинари. Всички те се проведоха онлайн. През 2020 г. се състояха няколко посещения на високо равнище в Газиантеп, Килис и Кайсери. По време на откриването на проект от страна на Организацията на ООН за прехрана и земеделие (ФАО) в Измир през октомври земеделски стопани се срещнаха с представители на ЕС. Годината приключи с церемония по подписването на последните осем договора по линия на Механизма, на която присъстваха няколко партньори по изпълнението, както и кабинетът на турския вицепрезидент.[46] Хуманитарните партньори на ЕС осъществиха няколко цифрови комуникационни дейности в цяла Европа, като информираха европейските граждани за оказваната от ЕС подкрепа за бежанците в Турция.

През март 2020 г., в рамките на Световната продоволствена програма, в Европейския парламент беше открита изложба, озаглавена „Цветовете на надеждата“. Поради COVID-19 изложбата беше отворена само за лицата с достъп до Европейския парламент, но творбите бяха представени и в социалните мрежи. През декември 2020 г. Международната федерация на дружествата на Червения кръст и Червения полумесец и ГД ЕСНО стартираха кампанията за цифрови комуникации Power To Be

[45] https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_27/SR_TRF_BG.pdf
[46] https://www.avrupa.info.tr/en/pr/eu-completes-contracting-under-eur-6-billion-package-support-refugees-and-host-communities

(Силата да бъдеш)[47] в рамките на Мрежата за социална закрила при извънредни обстоятелства. До януари 2021 г. кампанията достигна до над 16 милиона души в Австрия, Франция, Румъния, Испания и Турция. Кампанията следва да продължи през първото тримесечие на 2021 г. Цифровата кампания, провеждана от УНИЦЕФ „Избирам образованието“, популяризира програмата за обвързано с условия предоставяне на парични средства за образование в шест държави от ЕС и бяха достигнати общо над 24 милиона души.

Медийно присъствие

През 2020 г. хуманитарната помощ по Механизма беше представена в над 80 значими международни печатни и аудио-визуални репортажа. През март 2020 г. комисарят по въпросите на хуманитарната помощ и управлението при кризи посети Турция заедно с върховния представител на ЕС по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и заместник-председател на Комисията Жозеп Борел. Комисар Янез Ленарчич посети проектите за хуманитарна помощ в Газиантеп и Килис. След среща с представители на пресата в Газиантеп бяха публикувани доклади в пет национални всекидневника и информационни агенции, както и в над 80 цифрови медии.

Използването на аудио-визуални материали за онагледяване на дейностите по линия на Механизма бе важна част от цялостната комуникационна стратегия. Въпреки това COVID-19 сериозно повлия на плановете за комуникация на Комисията и партньорите по изпълнението, поради което беше необходимо адаптиране. Партньорите по изпълнението бяха насърчавани да изготвят видеоматериали за постигнатото по своите проекти чрез показване на човешки истории. Между януари 2020 г. и февруари 2021 г. бяха създадени над 40 видеоматериала относно изпълнените в рамките на Механизма дейности. Екипите за информация и комуникация на делегацията на ЕС и на отдела на ГД ЕСНО в Турция редовно популяризират проектите по Механизма. Тези проекти бяха широко отразени от водещи международни информационни агенции, включително TRT World, Fox TV, Агенция Анадолу и други.

8. Заключение и следващи стъпки

През 2020 г. бе постигнат значителен напредък в мобилизирането на Механизма. Целият оперативен пакет на Механизма беше възложен и над 4 милиарда евро бяха изплатени. Механизмът продължи да осигурява така необходимата помощ за бежанците и приемните общности в Турция.

Европейският съвет от декември 2020 г. потвърди, че ЕС ще бъде подготвен да продължи да предоставя финансова помощ на сирийските бежанци и приемните общности в Турция, а Европейският съвет от март 2021 г. покани Комисията да представи предложение за продължаване на финансирането на сирийските бежанци в Турция, както и в Йордания, Ливан и други части на региона.

Следващите стъпки включват:

[47] https://powertobe.ifrc.org/

- *Продължаване на ефективното изпълнение на всички проекти в полза на бежанците и приемните общности в съответствие с принципите на добро финансово управление.*
- *Финализиране на междинния преглед, последващи действия и прилагане на препоръките от него.*
- *Продължаване на разгръщането на свързаните с Механизма комуникационни дейности.*
- *Организиране на заседания на Ръководния комитет през пролетта и есента на 2021 г.*
- *Разглеждане на варианти за допълнителна подкрепа за бежанците и приемните общности в Турция.*